

Begravningspastoral

- så här arbetar Svenska kyrkan i Umeå

Pastoralens innehåll

Svenska kyrkan har fått i uppdrag från staten att sköta begravningsverksamheten för alla i Umeå. Begravningslagen reglerar vad som gäller för verksamheten.

Syftet med denna begravningspastoral är att berätta om hur Svenska kyrkan i Umeå arbetar med begravningsverksamheten och begravningsgudstjänsterna. Ordet pastoral används för att markera att begravningsverksamheten handlar om kyrkans omsorg om hela människan och inte enbart är ett statligt uppdrag.

Allmänt

Alla betalar begravningsavgift oavsett om man tillhör Svenska kyrkan eller inte. I den ingår bland annat upplåtelse av kapell, kremering, gravplats och gravsättning.

Mötet med döden utgör en av människans svåraste livskriser och ger upphov till frågor. Reaktionen av sorg, saknad, ilska och uppgivenhet är vanliga för alla människor vid avgörande livsförändrande händelser, men sorgen är alltid personlig. Det är därför församlingens ansvar att möta människor med omsorg, respekt och tålamod. Församlingen vill bereda plats för de frågor och kriser som uppkommer i samband med ett dödsfall. Församlingen vill också ge tid för sorgen, hjälp och stöd till reflektion, trostolkning och livstydning.

Svenska kyrkan i Umeå

Svenska kyrkan i Umeå består av sex församlingar i Umeåområdet*. Kyrkogårdsverksamheten är en gemensam verksamhet inom denna organisation.

Växeln har telefonnummer 090-200 2500 och har öppet 8:30-16:00. Växeln hjälper till att få kontakt med församlingsexpeditionen i din församling, kyrkogårdsexpeditionen eller en präst eller diakon för samtal.

Mer information finns på www.svenskakyrkan.se/umea

Begravningsbyråer

De allra flesta anlitar en begravningsbyrå för att få hjälp med det praktiska kring begravningen.

På annat språk

Vi försöker att tillmötesgå önskemål om begravning på annat språk än svenska.

Begravning på annat sätt

För borgerliga begravningar eller begravningar i annan ordning, se skriften ”Om begravning och gravsättning i Umeå”.

Frågor

För frågor eller synpunkter på detta dokument, vänligen ring 090-200 2500 eller skicka ett e-brev till kyrkofovaltningen.umea@svenskakyrkan.se

* Tavelsjö, Tegs, Umeå lands-, Umeå Maria, Umeå stads- och Ålidhems församlingar.

Från dödsbädd till begravningstjänst

Utfärdsbön

Utfärdsbön innebär att man har en andakt direkt vid dödsbädden med de närstående. Många särskilda boenden har bra rutiner för detta. Den som önskar ha med en präst vid utfärdsbönen kontaktar Svenska kyrkan.

För de anhöriga till en person som avlider på Norrlands universitetssjukhus kan Sjukhuskyrkans personal vara till hjälp och stöd. Sjukhuskyrkan har beredskap dygnet runt och kan nås via landstingets växel. Sjukhuskyrkan är ekumenisk, det vill säga bedrivs av flera samfund och kristna organisationer och riktar sig till patienter och anhöriga som vistas på sjukhuset.

Boka begravning

Anlitas en begravningsbyrå är det byrån som bokar begravning och sköter kontakten med kyrkan. I annat fall bokas begravning genom att ringa Svenska kyrkan i Umeå. Vid bokningen bestäms tid, plats, präst och kyrkomusiker. Därefter hör den aktuella prästen av sig inom de närmaste tre dygna för att boka tid för begravningssamtal. Kyrkogårdsexpeditionen ska också kontaktas när en begravning bokas på egen hand eftersom de behöver uppgifter om gravsättningstyp och gravplats.

Begravningssamtal/sorgesamtal

I begravningssamtalet träffas prästen och de närstående. I samtalet finns möjlighet att formulera sina tankar, känslor och frågor. Prästen lyssnar på berättelser om och minnesbilder av den avlidne. Prästens uppgift är också att förmedla det hopp som finns i kristen tro och som uttrycks i begravningstjänsten, där man överlämnar sin avlidne anhörige i Guds barmhärtiga händer. Begravningssamtalet kan på så sätt vara en hjälp i sorgen.

I samtalet bestäms också praktiska saker kring själva begravningstjänsten. Präst och anhöriga samråder om psalmer, musik och solosång och prästen kan förmedla kontakt med kyrkomusiker.

Utan att göra avkall på kyrkohandbokens ordning tas stor hänsyn till den avlidnes och de anhörigas önskemål.

Visning/bisättning

Det finns möjlighet att få se den avlidne innan begravningstjänsten. Kontakta begravningsbyrå eller Svenska kyrkan för att få hjälp med detta.

Tacksägelse

Tacksägelse innebär att den avlidnes namn läses upp i huvudgudstjänsten i den församling som den avlidne tillhörde. Tacksägelsen avslutas med klockringning som vill uttrycka såväl tacksamhet för livet som ge gudstjänstbesökaren tid för att tänka över sitt eget liv. Tacksägelsen kan också läsas upp i förbönen och i vissa församlingar förekommer det ljusständning. Även denna uppläsning avslutas med klockringning.

Begravningsgudstjänsten

Begravningen som mötesplats

Vid begravningen kommer livets frågor, sorgen och dödens allvar samt hoppet och uppståndelsens ljus till uttryck. Den blir samtidigt en påminnelse för de närvarande att betänka detta.

Kyrkan tror och bekänner att Jesus Kristus genom sin egen död har burit människans död och genom sin uppståndelse segrat över döden och öppnat vägen till det eviga livet. I begravningsgudstjänsten tar de sörjande och församlingen avsked och överlämnar den som har dött åt Guds barmhärtighet.

De närstående möts i kapprummet för att hälsa på varandra. Där finns präst, vaktmästare och representant för begravningsbyrån. En begravningsgudstjänst innehåller följande moment:

- klockringning
- musik/sång
- psalm
- griftetal då prästen talar om livet, döden och det kristna hoppet.
- bön
- överlåtelsen då prästen öser jord på kistan och överläter den döde till Guds barmhärtighet
- prästen läser bibelord
- psalm
- begravningsbön
- Herrens bön

I kyrkans tradition har det varit viktigt att ta avsked vid graven. Då följs den avlidne ut till den sista vilan. De närstående kan själva få bära ut kistan till graven. I annat fall ordnar församlingen bärare till procession ut till graven. Det går också att ta avsked inne i kyrkan eller kapellet. Då tar kyrkogårdspersonalen hand om gravsättningen.

Begravningsgudstjänsten avslutas antingen vid nedsänkandet vid graven (alternativ A) eller inne i begravningslokalen (alternativ B).

Avslutning vid graven (alt A)

- välsignelsen
- psalm
- avslutningsmusik
- utbärning
- gravsättning med avsked vid graven
- slutbön

Avslutning i begravningslokalen (alt B)

- psalm
- avskedstagande
- slutbön
- välsignelsen
- avslutningsmusik

Musik

I begravningsgudstjänsten används i första hand levande musik. Vilka psalmer och sånger som ska användas bestäms utifrån begravningsamtalet.

Minnesstund

Minnesstund innebär att de sörjande direkt efter begravningsgudstjänsten fortsätter att samlas kring minnet av den döde genom tal och hälsningar. Minnesstund bokas oftast genom begravningsbyrån. Annars går det att boka direkt med den församling som kan erbjuda lokaler och olika slags förtäring.

Särskilda omständigheter

Barn

Begravning av barn sker på liknande sätt som begravning för vuxna. Prästen och musikerna har samma förberedelsearbete och samtal, begravningen genomförs med kyrkohandbokens ordning för begravning av barn.

Foster

Foster kan vara spontanaborterade (missfall) eller framkallat aborterade. De omhändertas av personal på sjukhuset, läggs i små träkistor och kremeras sedan. Askan placeras i minneslund. Om föräldrarna framför önskemål om detta kan någon form av andakt eller begravningsgudstjänst hållas. På sjukhuset kan Sjukhuskyrkan bistå med en namngivningsceremoni, som kan underlätta sorgearbetet. Begreppet foster används före graviditetsvecka 22, från vecka 22 talar man om barn.

När kroppen saknas

En begravning förutsätter närvaron av kropp eller kroppsdel. I annat fall kan, om så önskas, någon form av minnesandakt genomföras.

Utan anhöriga

När någon som tillhörde Svenska kyrkan har avlidit och inte har en anhörig som ordnar med begravningen bör om möjligt församlingens kyrkoherde verka för att begravningen sker enligt Svenska kyrkans ordning om inte särskilda skäl talar mot detta.

Twist kring begravning

Om de anhöriga kommer i twist kring begravningen, så är det Svenska kyrkans uppdrag att medla efter förfrågan från de anhöriga.

Gravsättning

För information om vilka begravningsplatser och gravskick som är aktuella inom Svenska kyrkan i Umeås förvaltningsområde, läs mer i skriften ”Om begravning och gravsättning i Umeå”.

Övrigt

Begravning av icke kyrkotillhöriga

Den som har begärt utträde ur Svenska kyrkan har av olika anledningar valt att inte vilja tillhöra den och detta val måste respekteras. Om det ändå finns särskilda skäl för en begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning är det kyrkoherden i den församling där den avlidne var skriven som fattar beslutet.

Uppföljning

Församlingarna i Umeå har ett samarbete för uppföljningarna av de begravningar som varit under året. De närstående får en inbjudan till att delta i en sorgegrupp. Där får man tillsammans med präst och diakon och andra människor som står i samma situation som man själv, bearbeta sorgen för att få hjälp att hitta kraft och mod att gå vidare. Begravningspräst kan också enskilt följa upp en sorgekontakt.

Riktlinjer

Det finns lokala rutiner och riktlinjer för arbetet på krematoriet och på begravningsplatserna i Umeå för att säkerställa att arbetet sker på ett etiskt och säkert sätt. De skriftliga rutinerna finns på www.svenskakyrkan.se/umea